

ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМ У ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ НЕПОВНОЛІТНІХ: ВТІЛЕННЯ І ПРОБЛЕМИ

Т. А. КОЛЯДА, канд. юрид. наук, доц.,
доц. кафедри менеджменту і адміністрування

Є. І. ЛАВРЕНЮК, студ.

О. С. МИТРОВИЧ, студ.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Ідеологія людиноцентризму, відповідно до якої держава має «служувати» інтересам громадян, тобто діяти заради і в ім'я приватних осіб шляхом всебічного забезпечення пріоритету їхніх прав, свобод та інтересів в останні часи набула поширення на сторінках наукової літератури та визнання на рівні влади [3]. Права та свободи громадян визнані Конституцією України від 28 червня 1996 року найвищою цінністю, а їх реалізація – головним напрямком і змістом діяльності демократичної держави. Відповідно до ст. 43 Конституції України кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. У п.2 ст. 43 Конституції України наголошує на тому, що держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб. У нашій державі заборонено будь-яку дискримінацію у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей. І відповідно до ст. 24 Конституції України громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом [2].

Отож у повній мірі всі перелічені гарантії стосуються і неповнолітніх. Це створює для них реальну можливість користуватися всією повнотою трудових прав та обов'язків. Що ж стосується прав в галузі охорони праці, робочого часу, відпусток та деяких інших умов праці, неповнолітні користуються додатковими пільгами.

Питанням реалізації трудових прав неповнолітніх в науці завжди приділялась увага, про що свідчать чисельні наукові праці, які не втратили наукової цінності, але сформульовані в них висновки потребують переосмислення, а окремі аспекти потребують додаткового вивчення [1; 4–6].

Так, сьогодні на ринку праці найбільш уразливою та найменш захищеною категорією населення є неповнолітні і вони потребують особливого правового захисту з боку держави. Через відсутність достатнього практичного досвіду, правових та професійних знань, а часто і моральної невідповідності до конкуренції на ринку праці, реалізувати своє право на працю їм сьогодні складно.

І хоча державою передбачено деякі додаткові гарантії зайнятості, надання першого робочого місця, обмеження щодо звільнення, додаткові соціальні

гарантії, обов'язкові щорічні профілактичні медичні огляди та ін., та вони є досить не значними заходами соціального захисту неповнолітніх.

Тому досить важливо, щоб законодавство про працю неповнолітніх розвивалось і враховувало ті вимоги, які пред'являють різноманітні трудові процеси щодо несформованого організму молодого робітника.

Отже, захисту трудових прав необхідно приділяти більше уваги, бо це є однією з головних передумов стабільного демократичного розвитку нашого суспільства на шляху євроінтеграції.

Проаналізувавши статистичні відомості Державної служби зайнятості, можна констатувати, що серед клієнтів є неповнолітні. Так, наприклад в Харківській області протягом 2017–2019 років щомісяця на обліку перебуває 10-15 осіб, більшість з яких працевлаштовані, інші проходять професійне навчання.

Важливою проблемою зайнятості неповнолітніх є відмова роботодавця в наданні першого робочого місця. Молоді люди, які бажають працевлаштуватися не мають досвіду роботи. А саме наявність цього особливо використовується роботодавцем для відмови.

Таким чином, молоді люди часто опиняються в ситуації, коли їх не беруть на роботу, оскільки вони не мають досвіду, в той же час вони не можуть набути цього досвіду, оскільки вони ніколи не працювали.

Не менш важлива проблема в секторі вторинної зайнятості полягає в частковій (неповній) зайнятості, тобто такій зайнятості де існують умови неповного робочого часу вимушеного характеру. Значна кількість молодих людей є частково зайнятими і при цьому вони працюють менше часу, ніж вони того бажали.

Високий рівень часткової зайнятості дозволяє зробити висновок, про те що неповнолітні погоджуються на такі умови праці тому, що вони розглядають роботу як тимчасову і не мають впевненості у собі на завтрашній день.

Слід підкреслити, що останнім часом набуло широкого використання укладення короткострокових трудових договорів з неповнолітніми працівниками і це є ще одним чинником погіршення їх становища на ринку праці. Імовірність отримання і прийняття пропозиції щодо укладання такого виду трудового договору у молодих людей значно вищий ніж у інших. Тобто, короткотермінова зайнятість є результатом того, що молоді люди не можуть отримати будь-яку іншу роботу.

На нашу думку, дієвою формою підтримки зайнятості є працевлаштування неповнолітніх безробітних громадян шляхом надання роботодавцю дотацій за рахунок держави.

Резюмуючи зазначимо, що допомога неповнолітнім правильно почати свою трудову діяльність сприяє забезпеченню їх успішного руху по шляху до гідної праці.

Чим більше часу витрачається для того щоб стати на цей шлях, тим складніше стає ця проблема, особливо якщо такий шлях взагалі відсутній.

Безперечно, діяльність держави повинна бути більшою мірою направлена на надання підтримки неповнолітніх у працевлаштуванні.

Література:

1. Венедіктов В. С. До трудового статусу неповнолітніх в Україні: стан та юридичні гарантії / В. С. Венедіктов // *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. – Харків, 2003. – С. 126–144.
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 30.01.2020).
3. Мельник Р. С. Концепція людиноцентризму у сучасній доктрині адміністративного права / Р. С. Мельник // *Право України*, 2015. – № 10. – С. 157–165.
4. Реус О. С. Правове регулювання трудової діяльності неповнолітніх в Україні : автореф. дис...канд. юрид. наук : 12.00.05 / О. С. Реус. – НУВС. Харків: НУВС, 2003. – 19 с.
5. Щотова Ю. М. Правове регулювання працевлаштування молоді в Україні : автореф. дис...канд. юрид. наук: 12.00.05 / Ю. М. Щотова. – НЮА ім. Я. Мудрого. Харків : НЮАУ, 2006. – 19 с.
6. Ярошенко О. М. Проблеми та перспективи правового регулювання зайнятості та праці молоді / О. М. Ярошенко // *Вісник Академії правових наук України*, 2004. – № 4. – С. 205–213.

БЕЗУСЛОВНЫЙ БАЗОВЫЙ ДОХОД КАК ИНСТРУМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ ЧЕЛОВЕКОЦЕНТРИЧНОЙ МОДЕЛИ СОВРЕМЕННОГО ХОЗЯЙСТВЕННОГО РАЗВИТИЯ

Н. В. КОРОВИНА, канд. экон. наук, доц.,
доц. кафедры экономической теории и экономических методов управления
Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, г. Харьков

Переход от материально ориентированной индустриальной экономики к человекоцентричной парадигме постиндустриального социально-экономического развития предполагает коренное изменение отношения к социальным обязательствам государства. В частности, серьезно приходится переосмысливать само понятие труда, продуктивной занятости, вопросы мотивации человеческой деятельности, факторы роста производительности труда, значимость развития и реализации каждой человеческой личности и т.п. Системы социального обеспечения к такой перемене в мире труда подготовлены неудовлетворительно.

Положение вещей может изменить безусловный базовый доход (ББД) – концепция, которая может развернуть государство лицом к каждому человеку. Основные свойства ББД: универсальность, индивидуальность, безусловность, достаточность – позволяют серьезно изменить отношения между государством и гражданином. В виду своих свойств, ББД является социально-экономической основой и гарантом свободы действия человека во всех отношениях.

Прежде всего, ББД будет бороться с бедностью и препятствовать расслоению общества, гарантируя материальное обеспечение прожиточного минимума каждому человеку. При этом отпадает унижение, необходимое для